



FORSVARSBYGG  
Postboks 405 Sentrum  
0103 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon  
Ingrid Torsnes, 5557 2320

## Vedtak om endret tillatelse etter forurensningsloven for Forsvarsbygg Haakonsvern helikopterbase

Vi viser til søknad datert 14. mai 2024 om endring av gjeldende tillatelse etter forurensningsloven.

### 1 Vedtak

Statsforvalteren endrer Forsvarsbyggs tillatelse til forurensende virksomhet ved Haakonsvern helikopterbase. Den oppdaterte tillatelsen med krav og vilkår ligger vedlagt.

Endringene i tillatelsen gjelder fra 20.03.2025.

Det er gitt tillatelse til et årlig forbruk av baneavisingkjemikalier med kjemisk oksygenforbruk på inntil 1500 kg KOF/år.

Endringene i tillatelsen er gjort med hjemmel i forurensningsloven § 18 første ledd nr. 6.

Forsvarsbygg skal betale et gebyr for Statsforvalterens saksbehandling. Gebyret fastsettes til 45 600 kroner. Vedtaket om gebyr er gjort etter forurensningsforskriften § 39-4.

Se også den oppdaterte tillatelsen.

### 2 Kort om bakgrunnen for saken

Forsvarsbygg har søkt om reduksjon av baneavisingkjemikalier fra 115 tonn til 15 tonn.

Forsvarsbygg har i søknaden bedt om at Statsforvalteren tar ut vilkårene om utslippskontroll siden de søker om reduksjon i kjemikaliebruk til baneavising, og vurderer at miljøbelastningen er liten.



## 2.1 Rettslig utgangspunkt

### *Forurensningsloven*

Når Statsforvalteren vurderer om tillatelse til forurensende virksomhet skal gis, og eventuelt på hvilke vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad den omsøkte virksomheten er akseptabel sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

### *Naturmangfoldloven*

Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Statsforvalterens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12 om blant annet kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samlet belastning legges til grunn som retningslinjer når Statsforvalteren treffer beslutninger som berører naturmangfold.

### *Vannforskriften*

Vannforskriften inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2021 med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

### *Nasjonalt prioriterte stoffer*

Statsforvalteren har et mål om å kontinuerlig redusere utslipp av nasjonalt prioriterte stoffer (se vedlegg 1 i tillatelsen) med mål om at utslipp av slike stoffer blir stanset.

## 3 Statsforvalterens vurdering

### 3.1 Begrunnelse for vedtaket

Statsforvalteren mener å ha tilstrekkelig informasjon for å kunne gjøre vedtak i saken.

Bruk av baneavisningskjemikalier i vinterhalvåret er nødvendig for å ivareta sikkerhet for helikoptertrafikken på Haakonsvern. Erfaringer fra siste års drift viser at forbruket av baneavisningskjemikalier er betydelig mindre enn tidligere omsøkt og gitt i dagens tillatelse. Forsvarsbygg har derfor søkt om reduksjon i tillatelsens rammer for forbruk av baneavisningskjemikalier.

#### *Vurdering etter vannforskriften*

Resipient for utslippene fra helikopterbasen er en bukt nord for Skværvika i Grimstadjorden (ID 0261010702-3-C). Dybdekart viser at denne bukta er grunn (under minus 10 meter), og de undersøkelser som er gjort i Grimstadjorden omfatter ikke denne bukta. De undersøkelser som er gjort gir Grimstadjorden i dag moderat økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Målet i vannforskriften er at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand innen 2027.

Utslipet av baneavisningskjemikalier skjer bare i vintersesongen (oktober – april). Nedbryting av kjemikaliene starter allerede på vei til sjøresipienten blant annet i et fordrøyningsbasseng. Statsforvalteren vurderer at dette utslippet ikke vil være i konflikt med målet i vannforskriften.

#### *Vurdering etter naturmangfoldloven*

Vi har vurdert saken etter naturmangfoldlova §§ 8-12, der vi har tatt utgangspunkt i tilgjengelig informasjon i Naturbasen og Fiskeridirektoratets kartverktøy. Det er ikke registrert sårbare arter i området ved helikopterbasen. Det er registrert gytefelt for torsk i Grimstadjorden. Siden denne saken gjelder reduksjon av kjemikaliebruk, så vurderer Statsforvalteren at endringen ikke vil påvirke hverken naturmangfoldet eller torskebestanden i nevneverdig grad.



Statsforvalteren har konkludert med at endringen er akseptabel sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2. Etter en samlet vurdering av de forurensningsmessige ulempene ved endringen sammenholdt med fordeler og ulemper endringen for øvrig vil medføre, gir vi tillatelse til endringen på nærmere fastsatte vilkår.

### **3.2 Begrunnelse for utvalgte vilkår og krav**

#### **3.2.1 Utslipp til vann (punkt 3 i tillatelsen)**

Bruk av avisingskjemikalier fører til økt organisk belastning av resipientene (vann og grunn). Forsvarsbygg har ikke gjort noen teoretisk beregning på hvilken belastning avisingskjemikaliene påfører resipientene, og om utslippet overskrider tålegrensen for nedbryting.

Det er gjennomført to omganger med prøvetaking av blant annet formiat og kjemisk oksygenforbruk. Resultatet fra disse prøvene viser en betydelig nedbryting av formiat allerede før utslippet når sjøresipienten. KOF-verdiene sank ikke tilsvarende, noe som tilsier at det er andre tilførsler av organisk materiale som påvirker resultatet. Det beskrives i søknaden at Forsvarsbygg mener at utslippet ikke vil ha betydning for sjøresipienten.

I gjeldende tillatelse er bruk av avisingskjemikalier regulert med mengde formiat. Statsforvalteren mener det er mer hensiktsmessig å regulere dette som tillatt årlig kjemisk oksygenforbruk. Det vil åpne for at Forsvarsbygg kan bytte avisingskjemikal uten å søke om endring av tillatelsen, såfremt man overholder KOF-grensen og at kjemikalet ikke inneholder giftige tilsetningsstoffer. Vi har regnet om 15 tonn formiat til at det er tillatt et årlig forbruk av baneavisingskjemikalier med kjemisk oksygenforbruk på inntil 1500 kg KOF/år.

#### **3.2.2 Program for utslippskontroll (punkt 11 i tillatelsen)**

Med bakgrunn i at kjemikaliebruken reduseres med 87 %, søker Forsvarsbygg om å bli fritatt for krav om utslippskontroll. Statsforvalteren vurderer at et program for utslippskontroll ikke trenger å være omfattende, og det kan vurderes sjeldnere prøvetaking. Forsvarsbygg skal ha kontroll på sine utslipp og vite hvilken påvirkning de har på miljøet.

Det er tidligere tatt to stikkprøver for å måle nedbryting av KOF nedstrøms helikopterlandingsplassen. Dette gir et for lite datagrunnlag til å si noe om faktiske utslipp/påvirkning eller si noe om trender. Vi foreslår at det tas prøver i år og til neste år, for å få et bedre datagrunnlag for å gjøre vurderinger av hvilken påvirkning utslippet har. Dersom resultatet viser liten påvirkning og at tålegrensen for nedbryting ikke overskrides, så kan Forsvarsbygg vurdere på nytt om det er nødvendig med prøvetaking. Selv om vilkår om prøvetaking er en del av tillatelsen betyr ikke det at man nødvendigvis har en kontinuerlig overvåking. Nivået på måleprogrammet kan tilpasses, og punkter som er vurdert som lite relevant trenger ikke svares ut. Statsforvalteren vil derfor ikke ta ut vilkåret om utslippskontroll. Måleprogrammet skal være en del av internkontrollen, som kan tilpasses og endres, uten at det skal sendes til Statsforvalteren. Vi vil følge opp dette på framtidige tilsyn.

#### **3.2.3 Overvåking etter vannforskriften (punkt 12 i tillatelsen)**

Forsvarsbygg har ikke gjort undersøkelser ved utslippspunktet i bukta nord for Skværvika. Statsforvalteren vurderer at dette sesongbaserte utslippet ikke påvirker resipienten i slik grad at vi vil



pålegge overvåking. Vi har i denne tillatelsen derfor ikke pålagt tiltaksrettet overvåking etter vannforskriften i sjøresipienten. Det kan likevel være aktuelt at Forsvarsbygg deltar i en felles overvåking der aktører som har utslipp som kan påvirke vannforekomsten deltar. Dersom Statsforvalteren gjennomfører en felles overvåking, så vil alle med utslipp til sjø som er regulert i en tillatelse eller forskrift få pålegg om å delta. Da vil Forsvarsbygg bli pålagt sin del av kostnaden ved overvåkingen.

## 4 Saksgang

Statsforvalteren behandler søknader i samsvar med forurensningsforskriften kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven.

Forsvarsbygg har kommentert varselet om gebyr og bedt om at vi vurderer gebyrsatsen. Statsforvalteren setter gebyrsatsen etter den arbeidsmengde vi har med en tillatelse, og ikke etter hvor stor eller liten endring det søkes om. Sats 6 som vi har varslet innebærer inntil 1 ukesverk. Statsforvalteren mener at sats 7 ikke er tilstrekkelig for arbeidsmengden i denne saken. Vi opprettholder derfor varslet gebyrsats.

### 4.1 Forhåndsvarsel og uttalelser

Statsforvalteren vurderer at vedtaket om endret tillatelse er av mindre miljømessig betydning, og saken er derfor ikke forhåndsvarslet, jf. forurensningsforskriften § 36-9 andre ledd bokstav b.

## 5 Klagerett

Forsvarsbygg og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket, inkludert gebyrsatsen. En eventuell klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken, komme fram.

Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage skal sendes til Statsforvalteren.

Med hilsen

Anette Heggøy  
senioringeniør

Ingrid Torsnes  
senioringeniør

*Dokumentet er elektronisk godkjent*

Kopi til:

BERGEN KOMMUNE

Postboks 7700

5020

BERGEN



## Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Forsvarsbygg

Tillatelsen er gitt i medhold av forurensningsloven § 11, jf. § 16 og endret i medhold av § 18. Tillatelsen med senere endringer er gitt på grunnlag av opplysninger fremkommet i søknad og under saksbehandlingen. Vilkårene framgår på side 3 til og med side 11. Dette tillatelsesdokumentet er ajourført per 20.03.2025 og erstatter tidligere tillatelser.

Hvis bedriften ønsker å foreta endringer i driftsforhold som kan ha betydning for forurensningen fra virksomheten og som ikke er i samsvar med det som ble lagt til grunn da tillatelsen ble gitt eller sist endret, må bedriften i god tid på forhånd søke om endring av tillatelsen. Bedriften bør først kontakte Statsforvalteren for å avklare behovet for slik endring.<sup>1</sup>

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er tredd i kraft, skal bedriften sende en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Statsforvalteren kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

### Nøkkeldata

Bedrift	Forsvarsbygg
Postadresse for bedriften	Postboks 405 Sentrum, 0103 Oslo
Org. nummer (bedrift)	993184101, eies av 975950662
Næringskode og bransje	84.220 Forsvar
Kategori for virksomheten <sup>2</sup> / Type virksomhet	Helikopterlandingsplass
Beliggenhet/gateadresse	Haakonsværn, 5886 Bergen
Kommune og fylke	Bergen i Vestland
Lokalisering av virksomheten	UTM sone 32, øst: 291766, nord:6694544
Gårds- og bruksnummer	125/2

### Statsforvalterens referanser

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer	Saksnummer
2016.0039.T	1201.0714.01	2019/5126

Tillatelse første gang gitt: 11.01.2016	Tillatelse sist revidert i medhold av fl § 18 tredje ledd:	Tillatelse sist endret: 20.03.2025
Anette Heggøy senioringeniør		Ingrid Torsnes senioringeniør

*Dokumentet er elektronisk godkjent*

<sup>1</sup> I dette dokumentet brukes ordet "virksomhet" om den produksjon eller aktivitet som drives og som tillatelsen gjelder. Ordet "bedrift" brukes om den juridiske enhet som er ansvarlig for å overholde plikter og begrensninger (vilkår) i virksomhetens tillatelse, den som må søke om eventuelle endringer, som leverer avfall osv. Ordbruken er søkt gjennomført så konsekvent som mulig i dokumentet.

<sup>2</sup> Jf. forskrift om begrensning av forurensning av 06.01.2004 nr. 931 (forurensningsforskriften) kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven.



## Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Punkt	Beskrivelse av endring
2	20.03.2025	Hele dokumentet  3.1.1	Nytt mal-dokument er brukt for tillatelsen. Vilkår kan være flyttet og ordlyden endret, men endringene medfører ikke nye forpliktelser.  NY ramme for forbruk av avisingskjemikalier med kjemisk oksygenforbruk på inntil 1500 kg KOF/år
1	27.08.2019	Bedriftsdata s. 1  Punkt 9	Endra ansvarlig enhet, fjerna Risikoklasse  Frist for måleprogram



## 1 Tillatelsens ramme

Tillatelsen gjelder utslipp i forbindelse med drift av Haakonsværn helikopterbase, og håndtering av overvann med baneavisingsskjemikalier, inkludert diffuse utslipp av disse.

## 2 Generelle vilkår

### 2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens punkt 3 til 14. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i vilkårenes punkt 3 til 14.

### 2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som er vanlig for den aktuelle type virksomhet i en slik grad at det kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

### 2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra virksomheten, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere sine utslipp, herunder støy, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår i punkt 3 til 14 uttrykkelig er satt grenser for.

For produksjonsprosesser der utslippene er proporsjonale med produksjonsmengde, skal eventuell reduksjon av produksjonsnivået som minimum medføre en tilsvarende reduksjon i utslippene.

### 2.4 Utskifting av utstyr og endring av utslippspunkt

Ved utskifting av utstyr må det nye utstyret tilfredsstille prinsippet om bruk av beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensende utslipp og annen negativ innvirkning på miljøet (BAT-prinsippet), jfr. punkt 2.3.

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr der det er mulig å oppnå utslippsreduksjoner av betydning, skal bedriften gi melding til Statsforvalteren om dette i god tid før det tas beslutning om valg av utstyr.

Dersom bedriften ønsker å endre utslippspunkt som er fastlagt i vilkår 3.2 i tillatelsen, må bedriften søke om tillatelse til dette. Der utslippspunkt ikke er fastlagt i tillatelsens vilkår 3.2, må bedriften avklare med Statsforvalteren om en ønsket endring av utslippspunkt krever tillatelse og eventuelt også spredningsberegninger.



## 2.5 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp, skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal kunne dokumenteres.

## 2.6 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare

Dersom det oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften så langt det er mulig uten urimelige kostnader å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Bedriften skal så snart som mulig informere Statsforvalteren om forhold som kan føre til vesentlig økt forurensning eller forurensningsfare. Akutt forurensning skal varsles iht. punkt 13.4.

## 2.7 Internkontroll

Bedriften plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette<sup>3</sup>. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Bedriften plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Plikt til å gjennomføre risikoanalyse med hensyn til *akutt* forurensning følger av punkt 13.1.

# 3 Utslipp til vann

## 3.1 Utslippsbegrensninger

### 3.1.1 Utslipp fra baneavising

Det er tillatt et årlig forbruk av baneavisingkjemikalier med kjemisk oksygenforbruk på inntil 1500 kg KOF<sup>4</sup> /år.

Baneavisingkjemikalier skal ikke inneholde giftige tilsetningsstoff.

### 3.1.2 Utslippsreducerende tiltak

Snø på helikopterplassen skal i størst mulig grad fjernes ved brøyting, skraping og feiing/børsting før avisingskjemikalier blir brukt.

Oksygenforbruk ved nedbryting skal vurderes ved valg av avisingskjemikalier. Dersom nye middel blir vurdert, så skal ikke disse føre til større oksygenforbruk enn dagens kjemikalier (formiat).

---

<sup>3</sup> Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996 nr. 1127

<sup>4</sup> KOF: Kjemisk oksygenforbruk. Utrykk for innhold av organisk stoff som kan brytes ned ved kjemisk oksydasjon



Snø som er forurenset med baneavisingsskjemikalier kan brøytes til terreng med avrenning og drenering til sjø. Dersom det er fare for overbelastning av nedbrytingskapasiteten, må det settes i verk tiltak. Rutine for dette skal være inkludert i internkontrollen.

Det skal være beredskap til å håndtere eventuell snø som er forurenset fra drivstoffpåfylling på oppstillingsplattformen. Dette skal være innarbeidet i internkontrollen.

Avrenning av overflatevann fra virksomhetens uteareal skal håndteres slik at de ikke kan føre til skade eller ulempe for miljøet.

Eventuelt oljeholdig avløpsvann fra vaskeplasser, verksteder eller lignende skal renses tilfredsstillende i oljeutskiller eller tilsvarende rensenhet.

### **3.2 Utslippspunkt for prosessavløp**

Avisingskjemikaliene dreneres til overvannsnett og fordrøyningsbasseng før det renner til terreng og videre til kulvert og ut i strandsonen nord for Skværvika i Grimstadfjorden.

### **3.3 Kjølevann**

Virksomheten skal ikke ha utslipp av kjølevann.

### **3.4 Sanitæravløpsvann**

Kommunen er myndighet for regulering av sanitæravløpsvannet fra bedriften.

### **3.5 Mudring**

Dersom det som følge av bedriftens virksomhet skulle vise seg å være nødvendig med mudring, skal det innhentes nødvendig tillatelse fra forurensningsmyndigheten.

## **4 Utslipp til luft**

Virksomheten skal ikke ha utslipp til luft.

## **5 Grunnforurensning og forurensete sedimenter**

Virksomheten skal ikke medføre utslipp til grunn eller grunnvann som kan medføre skader eller ulemper for miljøet.

Bedriften plikter å gjennomføre forebyggende tiltak som skal hindre utslipp til grunn og grunnvann.

Bedriften plikter videre å gjennomføre tiltak som er egnet til å begrense miljøvirkningene av et eventuelt utslipp til grunn og grunnvann. Utstyr og tiltak som skal forhindre utslipp til grunn og grunnvann eller hindre at eventuelle utslipp medfører skade eller ulempe for miljøet, skal overvåkes og vedlikeholdes regelmessig. Plikten etter dette avsnittet gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås.



Bedriften skal holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på virksomhetens område og forurensete sedimenter utenfor, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal Statsforvalteren varsles om dette.

Terrenginngrep som kan medføre fare for at forurensning i grunnen sprer seg, må ha godkjent tiltaksplan etter forurensningsforskriftens kapittel 2<sup>5</sup>, eventuelt tillatelse etter forurensningsloven.

Tiltak i forurensete sedimenter må ha tillatelse etter forurensningsloven eller forurensningsforskriftens kapittel 22<sup>6</sup>.

## 6 Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker og brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.7 om internkontroll.

Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.<sup>7</sup>

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket<sup>8</sup> og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

## 7 Støy

Luftfartstilsynet har det overordnede ansvaret for støy fra luftfart i Norge, og gir konsesjoner til flyplasser og landingsplasser for helikopter.

---

<sup>5</sup> Jf. forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider

<sup>6</sup> Jf. forurensningsforskriftens kapittel 22 om mudring og dumping i sjø og vassdrag

<sup>7</sup> Jf. lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) av 11.06.1976 nr. 79 § 3a om substitusjonsplikt

<sup>8</sup> Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften) av 30.05.2008 nr. 516



## 8 Energi

### 8.1 Energiledelse

Bedriften skal ha et system for energiledelse i virksomheten for kontinuerlig, systematisk og målrettet vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon og drift. Systemet for energiledelse skal inngå i bedriftens internkontroll, jf. vilkår 2.7 og følge prinsippene og metodene angitt i Norsk Standard for energiledelse.

### 8.2 Utnyttelse av overskuddsenergi

Bedriften skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi fra eksisterende og nye anlegg internt. Bedriften skal også gjennom tiltak på eget bedriftsområde legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk eller økonomisk mulig.

## 9 Avfall

### 9.1 Generelle krav

Bedriften plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Bedriften plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder gjenvinning, skjer i overensstemmelse med regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven.<sup>9</sup>

For materiale som utnyttes som biprodukt, skal det foreligge skriftlig dokumentasjon som viser at kriteriene i forurensningsloven § 27 andre ledd er oppfylt.

Innholdet av skadelige stoffer i avfallet skal begrenses mest mulig.

Avfall som oppstår i virksomheten, skal primært ombrukes i egen produksjon eller i andres produksjon. Hvis dette ikke er mulig eller medfører urimelig kostnad, skal det fortrinnsvis materialgjenvinnes. Dersom dette heller ikke er mulig uten urimelig kostnad, skal avfallet så langt mulig uten urimelig kostnad gjenvinnes på annen måte.

Farlig avfall kan ikke fortynnes med den virkning at det blir regnet som ordinært avfall. Ulike typer farlig avfall kan ikke sammenblandes hvis dette kan medføre fare for forurensning eller skape problemer for den videre håndteringen av avfallet. Farlig avfall kan heller ikke blandes sammen med annet avfall, med mindre det letter den videre behandlingen av det farlige avfallet og dette gir en miljømessig minst like god løsning.

## 10 Deponi for eget avfall

Bedriften skal ikke ha deponi for eget avfall.

---

<sup>9</sup> Se blant annet avfallsforskriften av 1.6.2004 nr. 930 og kapittel 18 i forurensningsforskriften av 1.6.2004 nr. 931.



## 11 Utslippskontroll og rapportering til Statsforvalteren

### 11.1 Utslippskontroll

Bedriften skal kontrollere og dokumentere utslippene til vann ved å gjennomføre målinger (stikkprøver).

Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp.

### 11.2 Kvalitetssikring av målingene

Bedriften er ansvarlig for at måleutstyr, metoder og gjennomføring av målingene er forsvarlig kvalitetssikret blant annet ved å:

- utføre målingene etter Norsk Standard.
- bruke akkrediterte laboratorier/tjenester
- jevnlig vurdere om plassering av prøvetakingspunkter, valg av prøvetakingsmetoder og frekvenser gir representative prøver.
- jevnlig utføre kontroll og kalibrering av måleutstyr

### 11.3 Program for utslippskontroll

Bedriften skal ha et program for utslippskontroll som inngår i bedriftens dokumenterte internkontroll.

Programmet for utslippskontroll skal inneholde:

- en redegjørelse for virksomhetens faktiske utslipp til vann
- en begrunnelse for valgte måleparametere
- en beskrivelse av måleutstyr og frekvens for kontroll og kalibrering av måleutstyret
- en begrunnelse for valgte prøvetakingspunkter, prøvetakingsmetoder og frekvens, jf. krav om representative prøver
- en beskrivelse av valgte metoder/standarder for analyse

Programmet for utslippskontroll skal holdes oppdatert.

### 11.4 Rapportering til Statsforvalteren

Bedriften skal innen 1. mars hvert år rapportere miljødata og eventuelle avvik for foregående år via [www.altinn.no](http://www.altinn.no). Miljødata omfatter blant annet forbruk av avisingskjemikalier, avfallsmengder, og resultater fra utslippskontroll. Rapportering skal skje i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftenes egenrapportering, se [www.miljodirektoratet.no](http://www.miljodirektoratet.no).

Det skal rapporteres på årsbasis og ikke på basis av avisingssesong.



## 12 Miljøovervåking

### 12.1 Overvåking etter vannforskriften

Statsforvalteren vil jevnlig vurdere om det er nødvendig med overvåking i vannforekomstene i tråd med kravene i vannforskriften for tiltaksorientert overvåking. Statsforvalteren kan pålegge virksomheten å delta i et samarbeid med andre aktører i overvåkingsprogram som er relevante for den påvirkning virksomheten eventuelt påfører resipienten.

Overvåkingsdata skal registreres i databasen Vannmiljø (<http://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>) innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført. Data rapporteres på Vannmiljøs importformat. Importmal og oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljøs kodeverk finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>.

## 13 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

### 13.1 Miljørisikoanalyse

Bedriften skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Bedriften skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle hendelser som kan føre til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- eller miljøskader inne på virksomhetens område eller utenfor. Ved endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Risikoanalysen skal ta hensyn til ekstremvær, flom etc. og fremtidige klimaendringer.

Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

### 13.2 Forebyggende tiltak

Med grunnlag i miljørisikoanalysen skal bedriften, så langt det er mulig uten urimelige kostnader, iverksette de tiltak som er nødvendige for å redusere miljørisikoen til et akseptabelt nivå. Dette gjelder både sannsynlighetsreducerende og konsekvensreducerende tiltak. Bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

### 13.3 Beredskap

Dersom de forebyggende tiltakene ikke har redusert miljørisikoen til et akseptabelt nivå, må bedriften utarbeide en beredskapsplan med utgangspunkt i miljørisikoanalysen i 13.1.

#### 13.3.1 Beredskapsanalyse

Med grunnlag i miljørisikoanalysen skal bedriften utarbeide en beredskapsanalyse for restrisiko som gjenstår etter at forebyggende tiltak er iverksatt. For hver av hendelsene som utgjør restrisiko skal bedriften utarbeide og begrunne:



- a. organisering av beredskapen
- b. nødvendig beredskapsutstyr
- c. nødvendig mannskap
- d. responstid

Beredskapen skal stå i et rimelig forhold til risiko for akutt forurensning.

### 13.3.2 Beredskapsetablering

Basert på beredskapsanalysen skal det etableres en beredskapsorganisasjon med mannskap og nødvendig utstyr. Kompetanse, opplæring og organisering skal være dimensjonert for de potensielle hendelsene som er vurdert å utgjøre størst miljørisiko.

### 13.3.3 Beredskapsplan

Miljørisikoanalyse, beredskapsanalyse, forebyggende tiltak og beredskapsetablering skal dokumenteres i en beredskapsplan som er en del av bedriftens internkontrolldokumentasjon.

Beredskapsplanen skal som et minimum beskrive den etablerte beredskapens organisering, bemanning, innsatsutstyr og personlig utstyr og angi innsatsplaner for dimensjonerende scenarier.

Beredskapsplanen skal holdes oppdatert og kunne fremvises ved behov.

### 13.3.4 Øving av beredskap

Det skal utarbeides en plan for å øve på beredskapen, og det skal gjennomføres øvelse minst en gang pr. år. Det skal utarbeides klare mål for øvelsen, inkludert mål for responstid. Øvelsen skal dokumenteres i rapporter, med eventuelle anbefalinger om forbedringer. Hvordan eventuelle anbefalinger om forbedringer er fulgt opp, skal være dokumentert i internkontrollen.

## 13.4 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift<sup>10</sup>. Bedriften skal også så snart som mulig underrette Statsforvalteren gjennom [sfvlpost@statsforvalteren.no](mailto:sfvlpost@statsforvalteren.no) i slike tilfeller.

## 14 Undersøkelser og utredninger

Det er per dags dato ikke stilt krav om undersøkelser og utredninger.

## 15 Eierskifte, omdanning mv.

Hvis det driftsansvarlige selskap overdras til ny eier eller driftsansvaret overføres til annet selskap, skal melding sendes Statsforvalteren så snart som mulig og senest én måned etter eierskiftet.

---

<sup>10</sup> Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269



## 16 Nedleggelse

Hvis et anlegg blir nedlagt eller en virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Statsforvalteren.

Statsforvalteren kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Statsforvalteren kan pålegge eieren eller brukeren å stille ytterligere garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar. Sikkerhet/garanti som allerede er stilt iht. tillatelsen løper videre inntil Statsforvalteren etter søknad fra det driftsansvarlige selskapet eller eier godkjenner reduksjon og/eller bortfall av slik sikkerhet.

Ved nedleggelse eller stans skal bedriften sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift<sup>11</sup>. De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til Statsforvalteren innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

Bedriften skal også for nedleggelsesåret rapportere miljødata og eventuelle avvik via altinn.no, jf. punkt 11.4.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til Statsforvalteren i god tid før start er planlagt.

## 17 Tilsyn

Bedriften plikter å la representanter for Statsforvalteren eller andre som har myndighet, føre tilsyn med virksomheten til enhver tid.

---

<sup>11</sup> Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall



## Vedlegg 1 – Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i punkt 3 til 14.

### Metaller og metallforbindelser:

	<b>Forkortelser</b>
<b>Arsen</b> og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
<b>Bly</b> og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
<b>Kadmium</b> og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
<b>Krom</b> og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
<b>Kvikksølv</b> og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

### Organiske forbindelser:

<b>Bromerte flammehemmere</b>	<b>Vanlige forkortelser</b>
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

### Klorerte organiske forbindelser

Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloreten	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C <sub>10</sub> -C <sub>13</sub> (kloralkaner C <sub>10</sub> -C <sub>13</sub> )	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C <sub>14</sub> -C <sub>17</sub> (kloralkaner C <sub>14</sub> -C <sub>17</sub> )	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloretan	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

### Enkelte tensider

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

### Nitromuskforbindelser

Muskxylen	
-----------	--

### Alkylfenoler og alkylfenoletoksylater

Nonylfenol og nonylfenoletoksylater	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksylater	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP



2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol
<b>Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)</b>	
Perfluoroktansulfonsyre (PFOS), inkl. salter av PFOS og relaterte forbindelser	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS), inkl. salter av PFHxS og relaterte forbindelser	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte forbindelser	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre	PFOA
Perfluorheksansyre	PFHxA
2,3,3,3-tetrafluoro-2-(heptafluoropropoksy)propionsyre	HFPO-DA
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDODA, PFTrDA, PFTeDA
<b>Tinnorganiske forbindelser</b>	
Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT
<b>Polysykliske aromatiske hydrokarboner</b>	
	PAH
<b>Ftalater</b>	
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP
<b>Bisfenol A</b>	
	BPA
<b>Siloksaner</b>	
Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4
<b>Organiske UV-filtre</b>	
2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350
3-benzylidene-1,7,7-trimethylbicyclo[2.2.1]heptan-2-one	3-BC